

CETA: činjenice

Comprehensive Economic and Trade Agreement
Sveobuhvatni gospodarski i trgovinski sporazum

CETA je najambiciozniji i najnapredniji trgovinski sporazum o kojem su Kanada i Europska unija ikad pregovarale. Potpisan je 30. listopada 2016. godine te slijedi ratifikacija u parlamentima država potpisnica Sporazuma. Kroz odgovornu gospodarsku suradnju između dvaju partnera sa sličnim vrijednostima, poboljšat će se slobodna i pravedna trgovina te životni standard.

Najvažnije odrednice CETA-e za Hrvatsku.

- Ukidanje 98% carina
- Pristup kanadskom tržištu javne nabave
- Poštivanje najviših korporativnih, radničkih i ekoloških standarda
- Inzistiranje na slobodnoj i pravednoj trgovini

Po čemu je CETA drugačija?

CETA postavlja novi standard za međunarodne trgovinske sporazume zbog svog sadržaja i poruka. Kroz ovo partnerstvo štitimo i promičemo naše zajedničke interese i vrijednosti na međunarodnoj razini, uključujući i globalnu sigurnost, demokraciju, transparentnost i vladavinu prava, održivog razvoja i prava žena i djevojaka diljem svijeta. Ovaj sporazum vodi računa o zaštiti okoliša i održivom razvoju, jača radničke i ekološke standarde te štiti mogućnosti država da vrše regulacije u javnom interesu.

**“Trgovina mora
funkcionirati za ljude,
posebno za one koji
žive u teškim uvjetima
i podižu obitelji.”**

**JUSTIN TRUDEAU
PREMIJER KANADE**

“U svojoj suštini, CETA je sporazum koji radi na dobrobit svih, jača srednju klasu i predstavlja model za naprednu trgovinu.”

“Kanada zna da snažan europski glas na svjetskoj sceni nije samo poželjan, već i nužan.”

“U ovakvim vremenima, moramo odabrati vođenje međunarodnog gospodarstva, a ne samo biti podložni njegovim hirovima.”

Glavni elementi CETA-e: činjenice

“Kod CETA-e prije svega trebamo obratiti pažnju na potencijal, a ne samo statistike. Ovaj Sporazum otvara golemo novo tržište hrvatskim izvoznicima i poduzetnicima. Ako će biti agresivni, nagrade će biti eksponencijalno veće od sadašnje bilateralne robne razmjene.”

ROBNA RAZMJENA

Ponekad čujemo kritike da CETA koristi velikim multinacionalnim kompanijama, a ona je dobra upravo za male i srednje tvrtke koje više ne moraju trošiti novac i vrijeme na procedure – dosad su hrvatski izvoznici u Kanadu morali prolaziti dvostruku certifikaciju, što više nije slučaj. Novi **Protokol o procjeni sukladnosti** olakšava europskim tvrtkama da svoje proizvode daju na ispitivanje i certificiranje prema kanadskim standardima u EU-u (i na taj način smanje administrativne troškove i vrijeme čekanja za izvoznike) jer ako je proizvod dovoljno dobar za EU, dobar je i za tržište Kanade.

Prema podacima DZS-a i HGK-a za 2016. godinu, hrvatski je izvoz iznosio 280,3 milijuna kuna, a uvoz iz Kanade 90,6 milijuna kuna. Samo neke od tvrtki koje izvoze u Kanadu su: Pliva, Podravka, Kraš, Jamnica, Badel, Borovo, Atlantic Trade, Altpro, Končar, Tvornica tekstila Trgovišće, Veski, itd.

Brojna hrvatsko-kanadska zajednica je sjajan partner za ostvarivanje potencijala koji pruža CETA, u prvom redu su to **Kanadsko-hrvatska gospodarska komora (CCCC)** u Kanadi te **Kanadsko-hrvatska poslovna mreža (CCBN)** u Hrvatskoj.

Usluge

Prema podacima EU komisije, u Kanadu je u 2015. godini izvezeno usluga u vrijednosti višoj od **430 milijuna kuna**. U prvom redu su to usluge u turizmu, telekomunikacijama te prijevozu. CETA će olakšati mobilnost radnika na način da će se osigurati lakši kratkoročni ulazak u Kanadu u svrhu obuke i izvršenja ugovora (poput instaliranja opreme). CETA predviđa i pravni okvir za **priznavanje kvalifikacija i diploma sa sveučilišta**, što je dosad predstavljalo problem.

Izvoz **farmaceutskih proizvoda** je u 2015. premašio **60 milijuna kuna**, a odredbe o intelektualnom vlasništvu uvelike idu na ruku proizvođačima, kao i Protokol o uzajamnom priznavanju programa usklađenosti i provedbe u pogledu dobre proizvođačke prakse za farmaceutske proizvode.

Izvoz **strojeva i električne opreme** je 2015. iznosio **67 milijuna kuna** te predstavlja otprilike **trećinu** izvoza u Kanadu. Iako postojeće carinske stope općenito nisu visoke, neke dosežu čak 9%!

Jeste li znali?

Prema posljednjim podacima, konzumacija vina u Kanadi raste **tri puta brže** od svjetskog prosjeka. Uz sve veći broj turista iz Kanade, CETA pruža sjajne prilike za hrvatske vinare.

CETA i malo i srednje poduzetništvo

Udio malih i srednjih poduzetnika predstavlja 99% tržišta i u Kanadi, i u Europi. Ukidanjem carina, povećat će se njihova konkurentnost. **Očekuje se godišnji rast europskog izvoza od 24%**. Poticanjem malih i srednjih poduzetnika jačamo izvoz, stvaramo radna mjesta i pružamo podršku održivom razvoju.

CETA i prehrambeni standardi, genetski modificirani organizmi

Ovaj se Sporazum nastavlja na Sporazum Svjetske trgovinske organizacije (WTO) o Sanitarnim i fitosanitarnim mjerama. Predviđa i mehanizme za suradnju i razmjenu informacija o regulatornim sustavima. U svakom slučaju, CETA se zalaže za najviše standarde za sigurnost hrane i očuvanje okoliša u Kanadi i Europskoj uniji.

CETA ni na koji način ne utječe na postojeće standarde ili zabrane vezane uz hranu, a u tom smislu i genetski modificiranih organizama, niti dopušta tvrtkama da utječu na vlasti pojedinih država. Krajnju odluku o mjerama koje osiguravaju sigurnost hrane, biljaka i životinja donose isključivo nadležne državne vlasti. Poglavlje 5. Sporazuma propisuje sanitarne i fitosanitarne mjere, a između ostalog, potiče razmjenu informacija, tehnička savjetovanja i dijalog.

Protokol o pravilima o podrijetlu i postupcima u vezi s podrijetlom uspostavlja jasna pravila koja potiču robnu razmjenu i smanjenje administrativnih zapreka. CETA-ina pravila su usmjerena na **ravnotežu**, poštuju **izvornost** te potiču **proizvodnju** hrvatskih proizvoda u Hrvatskoj te kanadskih u Kanadi.

CARINE

Kada CETA stupi na snagu, carinske stope će se ukinuti na gotovo sve proizvode koje Hrvatska izvozi u Kanadu, od kojih su najčešći niže navedeni. Evo kako će se točno mijenjati carine.

- Obuća i tekstil – 12%
- Kemikalije i plastika – do 11%
- Vafle i keksi – 4%
- Umaci i pripravci za umake – 9.5%
- Džemovi i marmelade – do 12.5%
- Čokoladni proizvodi – do 6%
- Strojevi i oprema – do 15.5%
- Metalni i mineralni proizvodi – do 9.5%
- Jahte i plovila za razonodu i šport – 9.5%
- ICT i električni proizvodi – 6.5%
- Pokućstvo – do 15.5%

0%

“Primjerice, tvrtka koja planira izvoz prehrambenih proizvoda u Kanadu u iznosu od 10 milijuna kuna, s CETA-om će uštediti čak do 1,25 milijuna kuna, ovisno o kategoriji proizvoda.”

Carine u preostala dva posto odnose se na zaštitu osjetljivih, prvenstveno poljoprivrednih proizvoda za koje su određene kvote, ili sektori kao što su meso peradi i jaja.

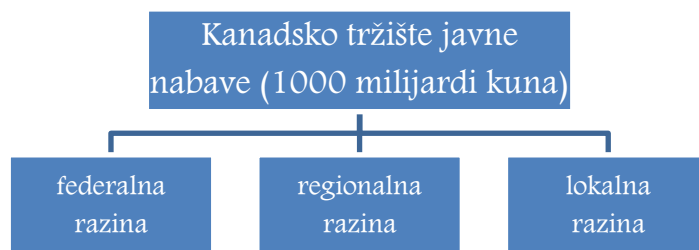
Svrha pojednostavljenih carinskih procedura je veća transparentnost i jednaka pravila za sve, što cijeli proces čini predvidljivim. Pored toga, veća koordinacija svih pograničnih vlasti rezultira **nepristranim i transparentnim sustavom** za carinska rješenja i odluke, a samim time i bržu isporuku robe.

JAVNA NABAVA

Neke od najvažnijih prilika za hrvatsko gospodarstvo će doći **otvaranjem javnih natječaja** u vrijednosti od 1000 milijardi kuna. Tvrtke u sektorima infrastrukture i inženjerstva moći će iskoristiti prilike na kanadskom tržištu javne nabave gdje će se hrvatske tvrtke natjecati **pod jednakim uvjetima** kao i kanadske, a sve će biti objavljeno na jednoj mrežnoj stranici.

Indirektnu dobit od CETA-e ostvarit će i tvrtke dobavljači europskih tvrtki koje izvoze u Kanadu. Veće narudžbe rezultirat će većom potražnjom te, u konačnici, većim izvozom hrvatskih proizvoda.

CETA otvara vrata **svim razinama** kanadske javne nabave:

Kanada je visoko decentralizirana federacija, vlade provincija imaju velike ovlasti u područjima poput zdravstva i obrazovanja. Tako bi hrvatske tvrtke, primjerice na **lokalnoj** razini mogle konkurirati na natjecajima za javni prijevoz, na razini **provincije** za dopremu električne energije, a na **federalnoj** razini za radove na energetskej infrastrukturi, recimo dalekovodima. Hrvatske će kompanije moći ostvariti te prilike samostalno ili putem svojih partnera kao dio europskog konzorcija. Više hrvatskih tvrtki će pronaći dobavljače u Kanadi ili je iskoristiti kao platformu za **ulazak na cjelokupno sjevernoameričko tržište**.

ULAGANJE

Kanadska ulaganja u hrvatsko gospodarstvo su u stalnom porastu (tvrtke Molson–Coors, Algoma Central, Vermilion Energy, Importanne Group, Redknee, Caristrap, Axiom, UpchainXML). CETA će kanadskim i europskim ulagačima pružiti **podršku stvaranju radnih mjesta**, povećanje prihoda vlada, olakšati povezivanje lanaca vrijednosti i poboljšati **pristup novim tehnologijama** za obje strane. Hrvatska već ima tradicionalni bilateralni sporazum o ulaganju s Kanadom iz 2001. Kada CETA u potpunosti stupi na snagu, zamijenit će taj sporazum i pružiti hrvatskim i kanadskim ulagačima veću predvidljivost, transparentnost i zaštitu ulaganja.

Hrvatska već ima razvijen trgovinski odnos s Kanadom, od brodogradnje preko poljoprivredno–prehrambenog sektora do informacijskih tehnologija sa stalno rastućom trgovinom i ulaganjima.

Rješavanje sporova ulagača s državom (ISDS, Investor–State dispute settlement)

“Kakva su ulaganja zaštićena?

Važno je da budemo jasni – vlada mora zaštititi vlasništvo ulagača od zaplijene, i to bez naknade. Međutim, smanjenje ulagačeve dobiti kao posljedice promjene politike jednostavno čini dio uobičajenog rizika koji ulagač uzima na sebe.”

Zbog čestih pogrešnih tumačenja ovog mehanizma, važno je naglasiti da rješavanje sporova **ni u kojem slučaju ne utječe na sposobnost države da uređuje i donosi zakone**, uključujući područja kao što su zaštita okoliša, kultura, sigurnost, zdravlje i zaštita prirode.

Na inzistiranje EU–a, uvedene su promjene čiji je cilj poboljšati sustav rješavanja sporova. Sud za rješavanje sporova činit će 15 pojedinaca koje **zajedno odabiru Kanada i EU** (za razliku od uobičajenih procedura u kojima ulagač odabire suce), te će tri nasumično odabrana člana donijeti konačnu odluku. Novost je i uvođenje žalbenog postupka na odluke suda. Rješavanje sporova ulagača i države **ne traži od vlada da ulagačima nadoknađuju potencijalne gubitke** ako vladino donošenje odluka utječe

na smanjenje očekivane dobiti ulagača niti dozvoljava sudu da usmjerava vladu na način da mijenja zakone, propise ili politike.

INTELEKTUALNO VLASNIŠTVO

S CETA–om hrvatske inovacije, autorska prava te zaštitni znaci uživaju sličnu zaštitu u Kanadi kao i u Europskoj uniji te će ona biti usklađena s međunarodnim standardima. Izdvojili bismo **farmaceutske proizvode** kao jedan od najznačajnijih sektora u hrvatskom izvozu u Kanadu. CETA jamči zaštitu podataka tijekom 8 godina te dodatne dvije godine zaštite intelektualnog vlasništva. Cilj ovakvih odredbi je **poticanje istraživanja i razvoja** novih proizvoda, te neometan pristup korisnika lijekovima koji su im potrebni.

U području **autorskih prava**, podržava se napredak tehnologije i međunarodne norme te odredbe koje osiguravaju usklađenost sa Sporazumima o internetu Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo.

Zaštita osobnih i trgovačkih povjerljivih podataka je prioritet za Kanadu i EU te CETA podržava međunarodne standarde o zaštiti podataka u poglavljima koja se odnose na e–trgovinu, podršku financijskim uslugama, ulaganjima, itd.

Poglavlja održivog razvoja, rada i zaštite okoliša **prvi se puta nalaze u sporazumu o slobodnoj trgovini**, što naglašava predanost visokim razinama zaštite okoliša i rada te održivom razvoju i gospodarenju šumama i ribarstvom. Pored toga, ustraje se na predanosti revidiranju, nadzoru i procjeni utjecaja CETA-e na održivi razvoj, kao i ulogama za civilno društvo.

CETA i rad

Kanada i EU CETA-om potvrđuju svoju predanost poštivanju međunarodno priznatih radničkih načela i prava te potiču primjenu postojećih zakona koji se odnose na rad. Dijalog i javno sudjelovanje u rješavanju problema su dobrodošli, a jamči se i pravo državama da same odrede radničke prioritete zaštite. Važno je naglasiti da CETA ne dozvoljava zaobilazanje zakona ili izmjene u svrhu poticanja ili privlačenja trgovine i ulaganja.

CETA i okoliš

Predanost očuvanju i zaštiti okoliša je u središtu pažnje Vlade kanadskog premijera Trudeaua koji je istaknuo da mu je to najvažniji cilj u mandatu, tim više što je povezan sa svim aspektima života. Tom je području posvećena posebna pažnja, od očuvanja ugroženih vrsta do smanjenja emisija ugljika i poticanja proizvodnje energije iz obnovljivih izvora. I Kanada i Hrvatska su potpisnice Pariškog sporazuma o klimatskim promjenama, što je još jedna u nizu potvrda o zajedničkim ciljevima i vrijednostima koje dijele naše dvije države.

“CETA je kamen temeljac za plan napredne trgovine moje Vlade. Ona postavlja novi, obvezujući standard za zaštitu okoliša i prava radnika koji će se morati odraziti u svim budućim sporazumima.“

Za više informacija:

- www.international.gc.ca/ceta
- <http://ec.europa.eu/trade/policy/in-focus/ceta/>
- croat.ca/
- <http://ccbn.hr>
- ili mail adresa Veleposlanstva: zagrb@international.gc.ca

Cjelokupni tekst Sporazuma na hrvatskom jeziku možete pronaći na poveznici eur-lex.europa.eu/ upisivanjem pojma „CETA“ u tražilicu.